

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету НААУ законотворчих ініціатив
з питань адвокатської діяльності

за 2025 рік

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет НААУ законотворчих ініціатив з питань адвокатської діяльності є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, утвореним при Національній асоціації адвокатів України відповідно до розпорядження Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України від 26 лютого 2016 року №71.

Метою діяльності Комітету є: участь у вдосконаленні законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність та суміжних нормативно-правових актів, створення сприятливих умов для розвитку правової діяльності, вдосконалення чинної і формування нової нормативно-правової бази, що має сприяти адекватному впливу законодавства на відносини в адвокатурі України та державі загалом.

Основними завданнями Комітету НААУ законотворчих ініціатив з питань адвокатської діяльності є:

- визначення і наукове обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку законодавства України про адвокатуру та адвокатську діяльність;
- розроблення концептуальних засад проектів законодавчих актів, які прямо чи опосередковано пов'язані з адвокатською діяльністю;
- вивчення й аналіз законодавства іноземних держав, практики його застосування та внесення пропозицій на обговорення Ради адвокатів України щодо вдосконалення вітчизняного законодавства з урахуванням світового досвіду;
- підготовка висновків щодо доцільності прийняття законопроектів про внесення змін до деяких законодавчих актів України;
- розгляд звернень у межах своїх повноважень;
- здійснення іншої діяльності в межах повноважень, визначених Положенням про Комітет законотворчих ініціатив з питань адвокатської діяльності.

2. СКЛАД КОМІТЕТУ

станом на 31.12.2025

ГОЛОВА КОМІТЕТУ

Ющенко Олексій Олегович, призначений розпорядженням Голови Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України №77 від 12 вересня 2017 року.

o.yuschenko@mail.unba.org.ua

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ КОМІТЕТУ

Маркова Тетяна Леонідівна

Чернуха Марія Михайлівна

ЕКСПЕРТИ КОМІТЕТУ

Вавженчук Сергій Ярославович

Гвозд'їй Валентин Анатолійович

Горох Олексій Петрович

Дульський Олександр Леонідович

Зеленяк Єгор Сергійович

Колесник Ганна Миколаївна

Кухар Олексій Іванович

Мартинівський Олександр Валерійович

Райко Василь Васильович

Солодко Євген Вікторович

Фещик Наталія Миколаївна

РАДА КОМІТЕТУ

Веселов Олександр Вікторович

Заєць Євген Григорович

Захаров Артем Вячеславович

Коблик Маріанна Володимирівна

Кундрик Руслан Святославович

Островська Марія Анатоліївна

Самборський Тарас Миколайович

Самсоненко Вячеслав Володимирович

Сібільова Олена Вікторівна

Слівінський Ігор Олександрович

Соловйов Артем Сергійович

Фесенко Анатолій Леонідович

Філатов Юрій Олексійович

Якименко Микола Миколайович

1. ПРОВЕДЕНІ ЗАСІДАННЯ КОМІТЕТУ, А ТАКОЖ ЗАХОДИ (КРУГЛІ СТОЛИ, КОНФЕРЕНЦІЇ, ФОРУМИ ТОЩО), УЧАСТЬ У ЯКИХ ВЗЯЛИ ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ

У березні члени Комітету долучились до організації та проведення разом з Комітетом НААУ з питань запобігання адміністративним правопорушенням, скоєним стосовно адвокатів, робочої зустрічі щодо розробки механізму забезпечення на законодавчому рівні необхідного доступу до Єдиного державного демографічного реєстру при розгляді протоколів про порушення права адвоката на інформацію. У заході взяли участь голови рад адвокатів регіонів.

Основною проблемою у реалізації цього механізму, яка визначила предмет обговорення на робочій зустрічі, є ідентифікація особи порушника під час складання протоколів. Для її вирішення необхідний доступ уповноважених представників органів адвокатського самоврядування до Єдиного державного демографічного реєстру, що потребує відповідних законодавчих змін. Отримання такого доступу дозволить своєчасно отримувати необхідну інформацію для ідентифікації порушників та забезпечить ефективний механізм притягнення осіб, винних у порушенні гарантій адвокатської діяльності, до відповідальності.

Учасники заходу обговорили пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання в цій сфері. Зокрема, було визначено подальші кроки для організації належної взаємодії між адвокатурою та Державною міграційною службою України. За результатами зустрічі було вирішено створити робочу групу, яка розробить механізм забезпечення на законодавчому рівні необхідного доступу до Єдиного державного демографічного реєстру.

Детальніше [за посиланням](#).

Представники комітету взяли участь у Всеукраїнському круглому столі на тему «Застосування законодавства під час дії воєнного стану в Україні: актуальні виклики та шляхи їх подолання». Даний захід – це ключова експертна платформа, що об'єднує суддів Верховного Суду та КСУ, адвокатів, науковців та представників влади. Основна мета – аналіз складних питань правозастосування, гарантування верховенства права, захисту прав людини та стабільності правової системи в умовах війни.

Участь у заході узяли народні депутати України, представники органів державної влади та науковці. Членами комітету була висвітлена проблематика та специфіка законодавчого регулювання в умовах військового стану, а також надані пропозиції щодо захисту прав людини в умовах воєнного стану.

4. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ У СФЕРІ РОЗРОБКИ ЗАКОНОПРОЕКТІВ, А ТАКОЖ ЇХ АНАЛІЗУ, ПІДГОТОВКИ ЗАУВАЖЕНЬ, ПРОПОЗИЦІЙ, РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЕКСПЕРТНИХ ДУМОК

1. За наслідками проведення круглого столу підготовлено проект Закону України «Про внесення змін до статті 11 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» щодо доступу до інформації Єдиного державного демографічного реєстру». Проектом пропонується внести зміни до статті 11 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» та передбачити, що Голова ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя або уповноважений радою член ради адвокатів має доступ до інформації Реєстру в обсязі, необхідному для ідентифікації особи при складенні протоколу про адміністративне правопорушення, який складається у разі порушення права на інформацію відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Проект передано до Комітету НААУ з питань запобігання адміністративним правопорушенням, скоєним стосовно адвокатів.

2. Розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію щодо надання права на відстрочку адвокатам», яким пропонується встановити,

що не підлягають призову на військову службу під час мобілізації адвокати, які є представниками та/або захисниками у кримінальних провадженнях, у тому числі адвокати, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу у кримінальних провадженнях відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу», за умови відсутності щодо таких адвокатів у Єдиному реєстрі адвокатів України відомостей про зупинення чи припинення адвокатської діяльності та відсутності заборгованості зі сплати щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування. Проект передано до Комітету НААУ з питань захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності.

3. Спільно з Комітетом НААУ з питань інформаційної політики та взаємодії із засобами масової інформації доопрацьовано проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення дотримання гарантій адвокатської діяльності». Проектом передбачено вводиться кримінальна відповідальність за втручання в діяльність адвоката (у чинному законодавстві передбачена відповідальність лише у за втручання у діяльність захисника), а також вводиться адміністративна відповідальність за ототожнення адвоката з клієнтом. Станом на сьогодні проект №12320 проголосовано Верховною Радою України і знаходиться на підписі у Президента України.

За 2025 рік Комітетом здійснено правовий аналіз законопроектів:

1) [проект Закону про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та деяких законодавчих актів України щодо удосконалення дисциплінарних та інших процедур \(реєстр. №13137 від 26.03.2025\)](#)

Оскільки проектом, зокрема, запропоновано зміни до статті 36 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», НААУ вважає, що з метою забезпечення принципу рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом, гарантованого статтею 129 Конституції України є доцільним встановити однакові для адвокатів та прокурорів підстави для відкриття дисциплінарного провадження.

Також Законопроектом вводяться поняття «подання завідомо безпідставної дисциплінарної скарги» та «зловживання особою правом на звернення з дисциплінарною скаргою» (запропонована Глава 4-1 Закону України «Про Вищу раду правосуддя»). В якості заходів запобігання зловживанню правом на звернення з дисциплінарною скаргою є встановлення обов'язку для скаржника здійснювати плату за подання наступних дисциплінарних скарг.

При цьому, до дисциплінарної відповідальності відповідно до положень проекту може бути притягнута будь-яка особа, яка звертається з дисциплінарною скаргою щодо судді.

Разом з тим, необхідно звернути увагу на той факт, що у сьогоднішніх умовах масовими є випадки порушень суддями процесуальних строків розгляду справ, особливо у місті Києві.

За таких обставин введення відповідальності за «подання завідомо безпідставної дисциплінарної скарги» та «зловживання особою правом на звернення з дисциплінарною скаргою» є передчасним та навряд чи буде сприяти забезпеченню конституційного права особи на судовий захист (стаття 55 Конституції України).

2) [проект Закону про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо удосконалення процедури конкурсу на зайняття посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України \(реєстр. №13382\)](#)

Опрацювавши законопроект (реєстр. №13382 від 18.06.2025) Комітет дійшов висновку, що запропоновані зміни суперечать Конституції, не забезпечують удосконалення процедури.

У Комітеті НААУ нагадали, що відповідно до частини першої статті 58 Конституції, закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Цей принцип означає, що дія нормативного акта починається з моменту набрання ним чинності і припиняється з втратою ним чинності. До подій чи фактів застосовується той закон або нормативно-правовий акт, який діяв на момент їх настання.

Проект не містить жодних положень, спрямованих на вдосконалення самої процедури конкурсу. Єдиною його метою є продовження мандату першого складу Конкурсної комісії з міжнародними експертами до червня 2028 року, хоча строк їхніх повноважень вже завершився.

Таким чином, запропонований механізм прямо суперечить ст. 58 Конституції.

Детальніше за [посиланням](#).

3) [проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та деяких інших законів України щодо посилення гарантій адвокатської діяльності \(реєстр. №13453 від 07.07.2025\)](#)

За підсумками аналізу законопроекту (реєстр. №13453 від 07.07.2025) Комітет зазначає, що наділення ВРП повноваженнями щодо надання згоди на затримання адвоката чи утримання його під вартою буде прямим втручанням у діяльність адвокатури України. Це суперечить принципу незалежності адвокатури, гарантованому Конституцією і законами.

У НААУ наголосили, що будь-який механізм захисту прав адвокатів і встановлення додаткових гарантій адвокатської діяльності має ґрунтуватися на Конституції та законах України.

В цілому, НААУ підтримує ідею усунення випадків незаконного затримання та арешту адвокатів і уникнення свавілля представників правоохоронних органів у процесі таких процедур. Разом з тим, згоду на таке затримання чи арешт мають надавати органи адвокатського самоврядування, які є незалежними від впливу держави.

З огляду на викладене, у НААУ вважають за доцільне відправити проект Закону №13453 на доопрацювання.

Детальніше за [посиланням](#).

4) [проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення державного суверенітету України \(реєстр. №13697 від 25.08.2025\)](#)

Аналізуючи проект, НААУ нагадала про рішення КС від 05.10.2005 №6-рп/2025 у справі про здійснення влади народом. Орган конституційної юрисдикції відзначив, що положення ч.2 ст. 5 Конституції «носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ» треба розуміти так, що в Україні вся влада належить народові.

Влада народу є первинною, єдиною і невідчужуваною та здійснюється народом шляхом вільного волевиявлення через вибори, референдум, інші форми безпосередньої демократії у порядку, визначеному у Конституції та законах України, через органи державної влади та органи місцевого самоврядування, сформовані відповідно до Конституції та законів України. Поняття «Український народ» охоплює всіх індивідуумів, безвідносно до їхньої етнічної належності, що мають сталий юридичний зв'язок із Україною, тобто українське громадянство.

У НААУ зауважили, що Конституція не передбачає передання влади громадянам інших країн та фактично забороняє втручання у реалізацію влади Українським народом. Відтак положення чинних законів, які передбачають участь міжнародних експертів у процесі призначення на посади в органах державної влади, мають бути узгоджені з Основним Законом України.

Що стосується незалежних членів наглядових рад, державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких 50 % акцій (часток) належить державі, які забезпечують певну самостійність діяльності суб'єктів господарювання, то адвокати вважають за доцільне залишити у законодавстві відповідні положення, зазначивши при цьому, що до складу наглядової ради можуть входити виключно громадяни України.

Детальніше за [посиланням](#).

5) Членами комітету було здійснено підготовку негативного відгуку щодо документу Дослідницької служби Верховної Ради України під назвою «Парламентське дослідження щодо актуальних проблем правових засад організації і діяльності адвокатури в Україні та адвокатського самоврядування, гарантованого державною».

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ